

Vrouwen over taal in hun werk

1 januari 1990

Auteurs: Itie van den Berg, Jannie Roemeling, Joke Zwart

Volume: 21

Nummer: 2

Pagina's: 66-70

Documenten

- [moer_jrg21_018.pdf](#)

biedt die schriftelijk materiaal alleen niet kan recensie bieden zo biedt schrijvers over de oorlog beeld en met de emotionele waarde en intensiteit van de roman een interview met de auteur zodat je deze leert itie van den berg kennen en snapt wat hij met zijn boek wilde zeggen verder biedt het achtergrondinformatie jannie roemeling toe dat je het boek in zijn toelichting kan bevatten zo ontstaat er een complex geheel joke zwart dat alleen op deze wijze tot stand kan komen en dat meerwaarde aan zijn programma over het vrouwen over taal desbetreffende boek geeft in hun werk evaluatie na de uitzendingen komen er standaard enquete's lagen zoals van elk televisie programma tieneke krol enkeburger de makers willen echter ook zelf de scholen in Franca van Alebeek om te zien hoe er met het materiaal gewerkt is geschoold in de praktijk vrouwen over taal wordt en wat de reacties zijn ook hopen ze op in hun werk spontane reacties van leerkrachten docenten Amsterdam door 1988 kunnen op deze wijze invloed hebben op wat er 288 blz f24 50 gemaakt kan worden taalgebruik van arbeiders vrouwen ik heb begrepen met welke inzet en met welke enthousiasme aan deze serie is gewerkt en ik kijk dit is de brief ja het staat er kort en denk dat dat ook uit de programma's blijkt al krachtig maar je ziet er niet aan af dat ik er helemaal kijken dus soms wel twintig velletjes voor verknoei het tekstboek is voor f9 te bestellen bij de notuleratuur over vrouwen en taal is er volop de afdeling verkoop antwoordnummer iris laatste tien jaar is er in binnen en buitenland 1200 vershil versum 035 72 36 z z veel onderzoek verricht naar de verschillen tussen de precieze uitzend data van de programma's en mannen en vrouwen in taalverwerving en vindt u in de agenda op p 80 taalgebruik en naar specifieke kenmerken van het taalgebruik van vrouwen onderscheiden naar klasse wordt er bij vrouwen echter zelden gemerkt en de conclusies zijn meestal gebaseerd op onderzoek onder vrouwen uit de hogere of middenklasse de schrijfsters van geschoold in de praktijk hebben en vooral te maken met arbeid ervaar vrouwen zijn hebben daardoor behoefte aan studies waar in het taalgebruik van juist deze vrouwen centraal staat dezelfde behoefte wordt aangegeven door open school begeleidsters voor hun werk met laaggeschoelde vrouwen ontbreekt geschikt en onderscheiden materiaal ze hebben eveneens behoefte aan materiaal waarin taalscholing van vrouwen wordt verbonden met onderzoek naar

hun maatschappelijke positie en hun mogelijkheden na de opening van de school daarom besloten de schrijfsters tot een in 1990 door de onderzoeksproject dat zulk materiaal moest op voor de levensgeschiedenis als voor de daaruit leveren ze hebben daarvoor interviews gefaciliteerd en geleid door taalhistorici met vrouwen over wat ze na de opening van de levens- en taalgeschiedenis kunnen en school zijn gaan doen door middel van de niet van buitenaf onderzocht en vastgesteld gesprekken met die vrouwen kon onderzocht worden voor de groep arbeidstersvrouwen maar worden hoe zij zichzelf zien als taalgebruiker dienen in samenwerking met de vrouwen zelf wat hun volgens hen zelf goed afgaat en wat te worden onderzocht niet en waaraan dat volgens hen ligt het taalsholing dient te zijn afgestemd op de vrouw onderzoek werd dus gedaan met de vrouwen in hun huidige situatie en die nu zicht te samen komen op hun sterke punten ten aanzien van taal het resultaat is een boek over de voortdurende ontwikkeling van hun taalwensen naar boven te arbeidersvrouwen die in hun jeugd weinig halen opleiding hebben gehad en die op latere leeftijd taalscholing dient niet alleen afgestemd te zijn naar de opening van school zijn gegaan deze vrouwen op huidige taalwensen en de huidige taalsituatie vertellen over het betrouwbare of onbetrouwbare maar cursisten moeten vaardigheden voor werk dat ze na de opening van school hebben gevonden waarmee ze toekomstige taalsituaties en de verhalende vormen concreet materiaal kunnen aanpakken taalbeschouwing of liever voor andere vrouwen die nu en in de toekomst taalgebruiksbeschouwing is een noodzakelijke aanpak van schoolse leeropbouw en deelnemen extra dimensie in taalsholing die verhalende gaan over de invloed van opvoeding en scholing op hun mogelijkheden om te wat betekent dit boek voor de praktijk spreken lusteren schrijven en lezen de vrouwen vertellen over het zoeken naar een eigen in het boek geeft heel veel informatie over vrouwen brengen in hun werk en ze leggen uit wat hen wegens taal maar zegt in het geheel niet over de arbeidshelp of juist hindert daarmee is het de wijze waarop de informatie gebruikt kan een boek geworden over de geschiedenis en de woorden in de groep en we vroegen ons daarom praktijk van het taalgebruik van laaggeschoolde af wat het boek kan betekenen in de praktijk vrouwen in werksituaties dat viel niet tegen het boek is geschreven voor vrouwen die als deelnemster of als begeleider betrokken zijn taalgeschiedenis in het boek we melt het bij de opening van school of vergelijkbare leeropbouw van voorbeelden op het terrein van spreken voor volwassen vrouwen daarnaast bieden literaire verhalen en schrijven het nieuwe informatie voor iedereen die beleidsmatig betrokken is bij de kansen van meisjes schrijven heeft mij altijd geholpen ik heb en vrouwen opscholing en werk en voor bener pas echt mee begonnen in die zware tijden iedereen die geïnteresseerd is in de emancipatie na het overlijden van mijn man ik geloof niet van arbeidstersvrouwen dat iemand me ooit heeft zien schreien maar ik moet mijn verdriet toch ergens kwijt waar blijf een visie op taalsholing ik anders die eerste drie schriften staan vol met praten met hem schrijven is nodig ook over het boek telt 288 bladzijden waar van er 240 goede mooie momenten en die zijn er heel veel zijn aan de overblijvende van de vrouwen de resterende 48 bladzijden bevatten samenvatting na de oorlog ben ik weer gaan werken op

tende opmerkingen de visie die aan het boek een atelier voor herenkleding daar heb ik ten grondslag ligt wordt niet expliciet vermeld broeken leren maken op een gegeven moment al lezend en sporend komen we tot een aantal kreeten ik zie met de chef hij gaf me een broek uitgangspunten en zei moet je met de grootste zorg behandle binnen taalscholing moet men aandacht hebben len want die is voor de dochter van meneer voor specifieke doelgroepen zoals vrouwen of de reesman nou zeg ik ik denk dat de specifieke arbeidsvrouwen de ochter van meneer drees man meer centen binnen taalscholing moet men aandacht hebben heeft en gemakkelijker aan een broek kan komen voor de geschiedenis van de doelgroep zowel dan ieder ander ik doe gewoon wat ik altijd doe 1990 2 mei 1967 en als u het er niet mee eens bent heeft u pech ik was daar dus ontzettend brutaal een effie is een gedicht dat bestaat uit elf woorden in een vaste vorm een voorbeeld anja je bleef thuis tot je trouwde andere gedachten werd en er gewoon uitgeslagen en structuur hup naar je kamer jij u dan denk je nog wel regel i ieder krijgt het beginwoord gegeven maar dan zeg je het niet meer en als er dan eens regel z een associatie daarop in twee woorden bezoek kwam s avonds zeiden ze goh mei d regel 3 vertel in drie woorden iets meer over wat ben je stil ja denk je dan als ik iets zeg is het beginwoord het toch verkeer dus hield ik mijn mond regel 4 geef een reactie in vier woorden met maar zo werd je gevormd om te zwijgen een werkwoord regel 5 eindig met een conclusie of een uitroep mijn ik wilde mee rebergrijpen van de wereld in een woord om me heen en me verantwoordelijk voor voelen mijn man zei lees dan toch de krant zwijgen ten maar ik kon die kranten niet lezen dus ik kwam geen stap verder geleerd al vroeg zoon collage van fragmenten kan heel geschikt mond dicht houd en zijn om cursisten aan de praat te krijgen over nu overstappen op p raten hun achtergronden met betrekking tot taalmoelijkheid over hun ideeën eelden over hun taalbeschouwing concrete werkvormen die we daarbij voor ogen krijgen zijn al een spreker wezen de in swieger verbehelden nas pelen van een scene freije 1988 vertelt volgens scènes veranderen en uitbreiden belangrijk is dat er in ieders persoonlijke praten aan de hand van vragen als hoe reageert geschiedenis gezocht wordt naar gemeenschap loes op haar chef maakt ze duidelijk wat ze perlijke elementen van daaruit worden ergedenkt kun jij duidelijk maken wat je wilt in zamenlijke leerwensen geformuleerd waarmee welke situaties we niet loes vindt zichzelf vrouwen hun persoonlijke situatie weer moet en brutaal wat vind jij aankunnen voorbeelden van leerwensen ik associëren op taal en vroeger ten hoor wilt leren notu leren ik wil een brief leren 1989 schrijven leren een verhaal na te vertellen etc een ede maken rond woord en als zwijgen of brutaal verkennen van taaldoelen de vrouw een geluidsdecor maken bij een van de fragmenten in deze verhalen weten heel goed aan te menten een geluidsdecor roept door middel geven wat ze aan hun op een schoolperiode geve en reeks geluiden en silt een sfeer op die had hebben vrouwen die aan het begin staan past bij een tekstfragment een deel van de van taalscholing zijn wel eens teleurgesteld om groep maakt de geluiden de anderen staan met dat er niet aan hun directe leerwensen wordt hun rug eraar toe en raden welk fragment of voldaan veel vrouwen geven als taalwens aan welke situatie er wordt

bedoeld het leren geb r u i ken van d en dt door de voor leuze n beden ken a l s mi-
jn schri ft is mijn beel dverhal en wo rd t hun duidel ij k dat taal vriendin meer is
dan dat taaldoelen die door de vrouwen vid eofragmenten bekij ken bij voorbeeld
d e genoemd worden be kend e d odocumentaire uit d e schaduw van d e mann en
over onmondighei d en ve r zet uit de atie ik wil d e ook leren om me beter te uite n
scha du w 1989 want ik weid soms uit en spring van d e h ak op uit d rukkin gen
bespreke n van leeuwe n 1978 de tak ik had vaak het gevoel dat mensen niet wat
is de b oodschap e r acht e r bij voorbeeld naar me lu isterden bij famil ie en zo ik
h eb oo k p roat is n i ks doun is n ding vraa u w ke niet zo n d uidelij ke stem maa
r ik dacht dat ik e n swiegen d at l ogt nooit in ain tuug t mout zel f hel emaa l niet
boeiend was mijn man nam 68 moer 1990 2 dan bij voorbeeld h et gesprek over nu
zeg ik na de open sch ool de verhal en van d eze vrou mag ik het zelf afma ken
wen l aten diverse mogelijk h eden zien en geven ook een b eeld van het proces
van ve rd er le ren atie ik maakte wel een s gedichtjes en toen was o p taal geb ie
d i n de werksi tuatie er op de o p en school een lera res nederlands bij d e keuze
voor wat je wilt d oen na de o pen die was fantastisch die h eeft on s de k neepjes
sc hool s pelen de as pec t en leeftijd b etaald of b ijgebrac ht van de d en dt maar
oo k de o nbetaald werk een rol een werkvo rm die deze liefde voor l iteratuur en
gedichte n o p ee n keer aspecten naar voren kan halen is ee n sorteer moesten we
ter pl ekke een gedic ht make n over oefening of me moryspel maken aa n de h
and de winter ik had e r een klaar en vond hem zelf van de inh o ud sogave va n
di t boek b ij voo r wel wat knullig maar goed we lazen ze voor e n bee ld arie 58
jaar ik kan b eter met de p en ze vonden mijn gedicht zo zo heb ik oo k eens over-
weg waa r zou zij terecht z ij n gekomen een gedi cht gepublicee r d in het ke rke
blaadje bestuurslid van een vr ouwenverenigi ng redac dat heette dringend a ppe l
ik k reeg een tielid van een wijkkrant kaart van iemand die h et gedich t gelezen
had met daarop u h arte l ijk dank voor uw dringend i neen k euzep roces zij n veel
asp ecten van bel ang appel vanui t dit boe k kan met name de talige kant onder
de aandacht wor d en gebrac ht wat kan je tiny ik heb geleerd mijn eigen mening
n aar te wachten staan o p taalgebie d en wat zou je voren te brengen n ormaal
dach t j e och i k zeg daar nu nog aan kunnen d oen maar oo k h oe h et maar niet
nu zeg ik het wel da t is iedereen je in die situatie kunt reage ren o p gevallen dat
komt door die thema s jezelf presenteren mondeling schriftel ij k vergaderen gilly
eerst li ep dat niet zo goed want we had je visie naar vo re n brengen bij ge l
ijkgezinden den het gevoel dat we niks leerden maar omdat bij meerderen bij
mense n m et tegenges tel de zij zich ontzettend inzette gingen we praten en
visies vragen stellen en kwamen we er weer achter kri tiek geven boos worden
wat we zelf wilden het nederlands vond ik achte r je eigen i deaa lbeelden komen
b ij voor ook heel fijn ik koos het omdat ik moeite had beeld niet hard of onaardig
over willen komen met de d en de t enzo maar we deden ook co ntact opnemen
mondeling of schriftelijk heel andere dingen we moesten bij voorbeeld met offi-
ciele instanties een interview houden ik ging naar mijn zwa b enoemen van ne-
gatieve b enamingen voor ger hij stotterde en ik wist dat hij daar last van taalac-
tiviteiten o p een positieve ma nier bij had ik heb een prachtig werkstuk gemaakt
ik voorbeeld meningen weerleggen in pl aats van leerde daarvan dat dat iets was

wat ik heel goed tegenspreken kon brieven schrijven waar geen voorbeeld voor
bestaat we noemen enkele werkvormen die hierbij gebruikt kunnen worden
en vragen en voeren schikt zijn thuis gesprekken kunnen voeren praten over de
herkenning van taalwensen pleidooien laten houden voor een bepaalde samenvatting
taalwens een dag laten beschrijven en dan de talige aspecten bij het lezen van het
boek ga je voor een groot gedeelte uithalen deel onder in de individuele verhalen
van vrouwen een domino maken de taalwensen uit de verhalen de concluderende
opmerkingen na elke halen neerleggen en de cursisten daarbij hun cluster van
verhalen zijn verhalen erend evenals taalwensen die daar dicht bij in de buurt komen
de afsluitende samenvatting we blijven echter laten aanleggen benieuwd
naar antwoorden op vragen als de volgende werken aan toekomstplannen aan
het hoes verhoudenzich leerproces op het einde van open schoolse
groepen wordt vaak rein van zelfvertrouwen krijgen tot leerproces samen met de
vrouwen gekeken wat ze willen zien als het leren lezen van de krant met een
1990 2 meer 69 aantal verhalen wekken de schrijfsters de in als je uitgaat van
functionele individuele taal druk dat vrouwen langzamerhand zelf en zelf we
nisen van cursisten en lammers 1989 ziet net ontdekkend hun weg zoeken door de
taal als de auteurs van geschoold in de praktijk taalbeelden die elkaar stimuleren
maar hoe heeft schouwing als het enzym van taalscholing misschien nou die
krant leren lezen in tegenspreking tot wat lammers beweert is het welke taalstrategie
geef je cursisten mee dus wel mogelijk het echte leven in de klas te
het spreken en schrijven wordt door de vrouwen brengen in geschoold in de praktijk
doen vrouwen op diverse plekken verwoord lezen en niet anders het zal
duidelijk zijn dat het luisteren in veel mindere mate hoe komt dat van educatief
werkers een hoop inlevingsverwelken taalkenmerken behalve de cultuur van
mogen tact en didactische vaardigheid vereist het zwijgen horen nog meer bij arbeid
er vrouw om vanuit die verhalen aan taalscholing te doen wel opvallend is dat de
schrijfsters streektaal niet noemen als een van de kenmerken alleen daarin
zien we een gemis in dit boek het vergt negatieve taaluitingen zoals overemotieel
nogal wat van educatief werkers om taalonderreageren zijn voorbeelden
die in het boek gezocht worden zoals in geschoold in de praktijk en noemen
worden verschillende analyses van het vergt nogal wat om vervolgens met die
vrouwen taal en mannen taal hebben toch wel halen aan de slag te gaan met
enige vindingsmerken opgeleverd zoals het vaak rijkheid is uit dit boek
bruikbaar materiaal te voorkomen van de vragende vorm in taaluitingen
tweentwintig verhalen vinden we welgen van vrouwen wat veel je gaat er als
lezer snel in onderbouwde taalvaardigheden kun je oefenen met het verdienen
hebben ervaren docenten al snel zelf oog op de toekomst en welke niet in het
boek vrouwen voor ogen vrouwen die ze in hun wordt bij voorbeeld geconstateerd
dat geen groepen van nabij hebben meegemaakt werkplek gelijk is aan een andere
dat laat niet onverlet dat ons leuke vrouwen worden voorgeschoteld die
vanuit de cultuur de lezers van functionele taalvaardigheden van van het zwijgen
tot een cultuur van taalvaardigheid lammers 1989 kunnen echter met een beetje
handelen zijn gekomen en boek voorop het speurwerk wel aan hun trekken
komen we nactkas tje af en toe een verhaal noemen hieronder een aantal proble-

men die betrekking hebben op de functionaliteit van met dank aan wanda d ijko-
ran en anita middel taalvaardigheden hoe selecteer je relevante communicatieve
situaties in dit boek wordt duidelijk dat dat een literatuur zaak is die de groep
vrouwen aangaat hoe ga je om met privé communicatie waar freij e aly jose hel-
mus spel zegt meer dan 1000 heel andere taalnormen gehanteerd worden dan wo-
orden werkboek dramatische middelen in de basis in op enbare communicatie
wij zijn er voor om educatieve groninge n cove d e stiep 1988 openbare en privé
communicatie strikt te horen cori na ten anita middel de strippenkaart scheid en in
de verhal en van de tweeentwintig en zoo andere tips voor leesactiviteiten in de
volwasse vrouwen uit geschoold in de praktijk wordt die nederdatie assen
werk groep lees plezier pla scheiding zeker niet gemaakt het geleerde s e w d
renthe 1989 wordt ook in hun privé situatie toegepast en lammers h functionele
taalvaardigheden in communicatie in de privé situatie is ook onmoer 1989 i6 p
258 264 d erwerp binnen de taalscholing op de open leeuwen p j va n j niemeyer
sprokkelholt 1000 school en het ntso bespraken wij hoe wij die groninger gezeg-
den spreekwoorden en uitdrukkingen in gesprekken bevredigend konden voeren zodat
gen groninge n 1978 de echtgenoot mee kon groeien uit de schaduw van de
mann en vrouwen emancipatie in hoe zorg je voor generalisatie van het
geleerde nederland 1930 1940 baarn d st 1989 brochure bij de videoband 70 mo-
er 1990 2